

**Pr. lect. dr. Sorin Marinescu,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie, Galați**

VINDECAREA SUFLETEASCĂ ȘI TRUPEASCĂ, DARUL SFÂNTULUI DUH ÎN TAINA SFÂNTULUI MASLU

***Abstract:** The editing of the present study starts from the finding that the common place of the different debates is represented by the material crisis from the global level, considered a reflexion of the spiritual crisis too, that is resented the most acutely by the one that has determined it, the contemporary man. The most dramatic effects of this crisis can be remarked at a personal level, thus more and more people being affected by major pshico-somatic disequilibrium, incarnated in body or soul diseases. The healing, on one way or another, has become a real obsession, the more so as the perspective of discovering a panacea seems far and far away.*

It is considered that a double delimitation of this concept of healing in the Christian religion would impose. On one hand, towards the dual conception of the modern alopatic medicine that tributary to a mechanical vision on the world totally separates the human being's soul and body, treating the soul diseases different from the body diseases, thus losing an unitary perspective. On the other hand, it is very important the delimitation of the concept of selfhealing, present nowadays in the oriental philosophies, where the oriental society has become extremely transparent in the last decades, these philosophies excluding the need of the presence of a Saviour who can offer the healing gift.

Referring to the first division mentioned, this study show that, in the light of the divine Revelation, the human being was created by God after His image, that is a personal being, doesn't consist only in soul or only in body, but in their intermission, in their mysterious interdependence. The health estate is defined by the Holy Fathers as equilibrium of the natural energies both of the body and the soul, which are in harmony due to the divine grace. Secondly, Saviour Christ is the only Healer of the fallen human nature and the healing is received by the human person – body and soul – as a gift, through the grace of the Holy Spirit, in the Sacraments, especially to that of the Holy Unction, reintegration in holy communion with Christ, in the Church.

***Keywords:** healing, personal being, uncreated divine energies, Christ the Healer, Sacrament of Holy Unction, communion*

În contextul lumii actuale, locul comun al dezbatărilor la orice nivel îl reprezintă criza materială la nivel global, considerată și reflex al crizei spirituale, resimțită cel mai acut de cel care a și determinat-o, omul contemporan. Dincolo de orice generalizare, urmările cele mai dramatice ale acestei îndoite crize se vădesc la nivel personal, tot mai mulți semeni ai noștri fiind afectați de grave dezechilibre psihosomatice, concretizate în stări de boală trupească sau sufletească. Vindecarea, pe o cale sau alta, a devenit o adevărată obsesie, cu atât mai mult cu cât perspectiva descoperirii unui panaceu pare tot mai îndepărtată.

Din punctul de vedere al Revelației dumnezeiești oglindită în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, vindecarea sufletească și trupească este posibilă, chiar la îndemână, cu condiția angajării personale în receptarea și mai ales asumarea soluției pe care o propune Însuși Izvorul existenței noastre ca persoane, Dumnezeu. Considerăm că este necesară o dublă delimitare a concepției despre vindecare în religia creștină ortodoxă, la care ne vom referi în continuare; pe de o parte, față de concepția dihotomică a medicinei moderne alopate, care, tributară viziunii mecaniciste asupra lumii, separă net persoana umană în trup și suflet, tratând de asemenea separat bolile sufletești și trupești, pierzând perspectiva întregului. Pe de altă parte, este importantă delimitarea față de conceptul de autovindecare, prezent în filosofii orientale, față de care societatea occidentală a devenit extrem de permeabilă în ultimile decenii, aceste filosofii excluzând nevoia prezenței unui Mântuitor care să ofere darul vindecării.

Referindu-ne la cea dintâi delimitare pe care am menționat-o, vom preciza că, în lumina Revelației dumnezeiești, omul a fost creat de Dumnezeu după chipul Său, adică ființă personală, urmând să actualizeze chipul divin în asemănarea cu Creatorul.

Fundamentul persoanei nu consistă nici numai în suflet nici numai în trup, ci în întrepătrunderea, încopcierea lor tainică. Omul a fost adus la existență într-o stare de sănătate primordială, ce avea să fie întreținută prin relația vie cu Dumnezeu în lumina harului dumnezeiesc. Starea de sănătate este definită de Sfântul Vasile cel Mare ca echilibru al energiilor naturale¹ sufletești și trupești, aflate în armonie prin legătura harului. Sfân-

1. Vasile Cristescu, *Mântuire și tămăduire*, în „Teologie și viață“, an I (LXVII), nr. 9-12, sept.-dec.1991, p.102.

ta Scriptură nu menționează o succesiune temporală în crearea lui Adam; Dumnezeu nu a alcătuit mai întâi trupul și abia după aceea sufletul, deși omul este constituit din două componente – trup și suflet; trupul, alcătuit din materia generală, iar sufletul, având o înrudire specială cu Dumnezeu². Sfântul Macarie Egipteanul arată: „Între Dumnezeu și om există cea mai mare înrudire³“.

Actul de creare a omului se deosebește de actul de creare a naturii, chiar și în componenta lui referitoare la trup. Dumnezeu a făcut trupul „luând țărână din pământ“, deci n-a poruncit simplu pământului să-l producă, dându-i putere în scopul acesta. Prin aceasta, a deosebit trupul de restul materiei, a făcut trupul pentru sufletul înrudit în mod special cu Dumnezeu. Omul însă, ca ființă reală vie, vine în mod esențial la existență prin suflarea lui Dumnezeu în nările lui. Prin faptul că omul este creat nu numai din țărână, ci și prin suflarea lui Dumnezeu în trupul făcut din această țărână, se face vădit că el are o poziție specială nu numai față de natura din care este luat trupul lui, ci și în raport cu Dumnezeu, care l-a creat după chipul Său⁴.

Calitatea omului de „chip al lui Dumnezeu“ stă în primul rând în relația sa conștientă și voluntară cu Creatorul, posibilă datorită sufletului înrudit cu Dumnezeu. Datorită acestei înrudiri, omul tinde spre Dumnezeu și are cu El o relație vie, conștientă și liberă, care îi întărește puterile sufletești și îi spiritualizează trupul treptat, tinzând către scopul creației sale, asemănarea cu Dumnezeu. Dar această evoluție a omului de la chip la asemănare este posibilă numai prin darul extraordinar al harului, al energiilor dumnezeiești necreate, prin care Dumnezeu, cel altfel incomunicabil după Ființa Sa, comunică și Se comunică lumii și omului, pe care-l ridică la Sine.

Sfinții Părinți arată că, prin suflarea de viață din actul creării omului, Dumnezeu a sădit în om nu numai sufletul înrudit cu El, ci și harul Său, ca manifestare a relației Sale cu omul și care provoacă în om răspunsul la actul întemeietor de relație a lui cu Dumnezeu.

Sfântul Grigorie Palama spune: „Au văzut atunci ochii îngerilor sufletul omenesc, unit cu simțire și cu trup, ca pe un alt dumnezeu, nefăcut numai pe pământ minte și trup pentru bunătatea dumnezeiască, ci pentru

2. Sf. Grigorie de Nyssa, *Cuvântarea catehetică cea mare*, 5, P.G.45, col. 21CD.

3. Sf. Macarie Egipteanul, *Omilia 45*, 5, P.G.34.

4. Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol.1, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2003, p. 406.

*prisosița acesteia, și configurat după harul lui Dumnezeu ca să fie același trup, minte și duh și să fie sufletul său după chipul și asemănarea dumnezeiască, ca o ființă deplin unitară din minte, din rațiune și din duh*⁵“.

Astfel, harul necreat este implicat în actul creator însuși și sufletul primește în același timp viața și harul, căci harul este suflarea lui Dumnezeu, „*raza de dumnezeire*“, prezența de viață făcătoare a Duhului Sfânt. Dacă omul devine viu când Dumnezeu îi insuflă viața, este pentru faptul că harul Duhului Sfânt e principiul adevărat al existenței sale.

Suflarea lui Dumnezeu sădește în om nu atât viața biologică pe care o au și animalele, care nu primesc o insuflare de la Dumnezeu, ci viața înțelegerii și comuniunii cu Sine, adică viața spirituală. Din sufletul insuflat și din comuniunea începută prin Dumnezeu, care este una cu harul Lui, răsare comuniunea omului cu El. De aceea, în Răsărit s-a pus întotdeauna în strânsă legătură harul cu natura omului – trup și suflet, dar mai ales cu sufletul.

Sfinții Părinți văd chipul lui Dumnezeu manifestându-se în toate funcțiunile și mișcările sufletului, ale ființei omenești în întregul ei – trup și suflet. După Sfântul Irineu, Sfântul Grigorie de Nyssa și Sfântul Grigorie Palama, nu numai sufletul, ci și trupul omenească participă la chip, este creat după chipul lui Dumnezeu⁶.

Sfântul Grigorie Palama în mod deosebit identifică chipul cu omul întreg, iar omul este constituit din trup și suflet: „*Numele de om nu se aplică sufletului sau trupului în mod separat, ci la amândouă împreună, căci împreună au fost create după chipul lui Dumnezeu*”⁷“.

Astfel, nicio componentă a omului nu are calitatea de chip în mod separat, ci numai întrucât omul întreg se manifestă prin fiecare parte și funcțiune.

Omul, așezat de Dumnezeu stăpân al creației, este și inel de legătură între lumea spirituală și materială prin natura sa duală – suflet și trup, unite indisolubil în persoana unică. Dacă sufletul este încopcierea tainică între om și Creator, prin trup, spiritul uman este inserat în ordinea materială a lumii.

Această inserare este izvorul spiritualizării, de fapt, al întregii lumi, potrivit vocii lui Dumnezeu. Conform credinței creștine, trupul este infe-

5. Sf. Grigorie Palama, *Despre purcederea Sfântului Duh*, Ed. Hristou, vol.1, p.85, apud pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *op.cit.*, p. 408.

6. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *op.cit.*, p.412.

7. Sf. Grigorie Palama, *Prosopopoeiae*, P.G.150, col.1361.

rior spiritului, care îl circumscrie, poate participa la viața spiritului. De asemenea, sensibilitatea trupului, însoțită de durere și plăcere, se repercutează în conștiința spiritului uman ca durere și plăcere trăite de conștiință cu deosebită intensitate. Astfel, viața trupului face parte constitutivă din viața sufletului, a cărui bază este spiritul. Prin trup se exercită asupra lumii într-un mod accentuat libertatea spiritului și lumea este astfel ridicată de spirit spre scopul superior al unirii ei cu spiritul suprem, Dumnezeu (Ioan 4, 24). Fără trup, spiritul uman n-ar putea mișca prin sine lumea spre sensuri alese de el, n-ar putea modifica mișcările ei, ci acestea ar rămâne determinate de cauze pur intrinsece lumii exterioare și extrinsece spiritului⁸.

Trupul omului nu este numai materie sau numai raționalitate plasticizată ca obiect, ci materie subiectivizată, participând la spirit ca subiect. Dacă trupul ar fi un simplu obiect, el ar fi pentru om la fel de străin ca și natura exterioară, n-ar mai fi un intermediar între spirit și lumea exterioară. Trupul este implicat în actul de cunoaștere, ia parte la actul de gândire și simțire a tuturor obiectelor, dar este și el însuși obiect de gândire și simțire.

Omul își cunoaște trupul și prin trup lumea, dar la această cunoaștere a trupului ca stare și ca mediu de cunoaștere a lumii participă și trupul ca subiect; ba chiar la cunoașterea lui Dumnezeu, căci mintea, care se ridică la Dumnezeu, este mintea aflată în trup și este ajutată în activitatea ei de către trup. Aceasta arată că, deși trupul participă la subiectivitatea omului, el îi este dat în grijă, dar nu numai în grija de a-l întreține pentru a manifesta prin el viața spirituală, ci și de a-l face o unealtă tot mai aptă pentru acest scop⁹. Pe măsură însă ce ne preocupăm mai mult de trup ca realitate exclusivă, el devine mai opac, mai puțin mijloc transparent și cuprinzător al tuturor, inclusiv al lui Dumnezeu, devine mai puțin trup omenesc și mai mult trup animalic. Or, existența omului și a lumii apare absurdă când omul și lumea nu există decât pentru ca omul să-și hrănească și satisfacă animalic trupul până la o moarte definitivă a sa. Absurdul este deci reducerea existenței umane la satisfacerea unor poftă ale trupului trecător la sensul limitat, opac, superficial al unei existențe pur biologice¹⁰.

8. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *op.cit.*, p.381.

9. Idem, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987, p. 40.

10. *Ibidem*, p. 43.

Trupul nu poate fi înțeles fără spiritul care l-a organizat și-l penetrează, combinând rațiunile diferitelor elemente materiale, în sistemul de rațiuni ale trupului, prin care se manifestă rațiunile spiritului. Trupul este adaptat continuu spiritului, este imprimat în mod particular de spirit. În același timp, fără trup, posibilitățile spiritului nu s-ar putea actualiza.

Într-un fel, și sufletul se formează prin trup sau primește o pecete a lui. Participarea trupului la subiectivitatea spiritului rămâne o mare taină, ea este însă o realitate care se întemeiază pe un anumit caracter rațional al materiei. Trupul însuși este o mare taină și trebuie respectat ca atare. Nu trebuie lăsat pradă pornirilor inferioare în raport cu natura care îl destabilizează, îi afectează echilibrul, îl îmbolnăvesc. Destinația trupului este ca spiritul uman să lucreze prin el la transfigurarea sau spiritualizarea întregului cosmos. El trebuie înnobilit și spiritualizat în simțirile lui, pentru ca prin el omul să transfigureze lumea, după pilda și cu puterea lui Hristos. Acest lucru este posibil pentru că sufletul străbate trupul și este legat de el, dar transcende materialitatea lui. Prin suflet, omul devine „cineva“, nu doar „ceva“¹¹.

Sufletul poate aduna și influența prin trup întreaga lume, iar pe deasupra e raționalitate subiectivă și nesfârșit de bogată prin legătură cu ordinea superioară. Sufletul și trupul, unite tainic în persoana unică, sunt aduse la existență de Creator, Persoana supremă, pentru a împlini scopul creației, realizarea unui dialog între Creator și persoanele create după chipul Său.

Este important de subliniat că sufletul și trupul încep să existe deodată. Așa cum trupul nu începe să se formeze de la sine, sau printr-un proces anterior, ci are de la început în sine sufletul ca factor deosebit de natura lui, tot așa nici sufletul nu există înainte de a începe să se formeze trupul său. Aceasta presupune o implicare foarte intimă a sufletului și trupului, care face imposibil de înțeles separat un suflet și un trup în sine. Trupul nu poate fi înțeles singur ca parte a naturii ce se depășește pe sine, și, pe de altă parte, sufletul uman nu poate fi înțeles înainte de trup, căci în acest caz, trupul n-ar fi părtaș de la început la caracterul de subiect al omului. Sufletul trebuie să fie în trup de la începutul formării trupului, pentru ca trupul să aibă acea complexitate specială adecvată sufletului și să ofere mediul adecvat pentru mișcarea spiritului, pentru gândirea și voința conștientă și liberă a sufletului¹².

11. Idem, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 1, p. 391.

12. *Ibidem*, p.39.

Pentru învățătura creștină, spiritul nu este în om o entitate deosebită de suflet, ci reprezintă funcțiile superioare ale sufletului, dedicate mai puțin îngrijirii trupului și mai mult gândirii care se poate înălța până la gândirea Creatorului. Sfântul Maxim Mărturisitorul consideră că omul este constituit de la început din trup și suflet, pentru că el este de la început ipostasul – om, constituit din amândouă. Nicio parte a ipostasului – om nu vine la existență mai târziu, căci aceasta le-ar transforma pe amândouă când s-ar uni, iar omul nu ar fi om înainte de unirea lor¹³. De asemenea, el arată că sufletul și trupul nu se pot uni nici sub presiunea unei forțe exterioare, nici a unei afinități naturale, căci în ambele cazuri unirea lor s-ar datora unei forțe impersonale lipsite de libertate, și în acest caz omul nu ar fi o ființă liberă. Sufletul și trupul vin la existență deodată, la început prin creație, iar după aceea prin naștere și prin voia lui Dumnezeu, ca o unitate, dar nu ca o unitate de substanță, ci ca o unitate formată din amândouă¹⁴.

În persoana umană, inserarea spiritului în natura materială este atât de intimă, că factorul spiritual uman nu poate fi conceput nicio clipă ca spirit pur, ci trebuie înțeles de la început ca suflet, sau ca spirit întrupat, ca spirit cu ramificările lui în trup, sau ca trup cu rădăcini în spirit. Persoana umană este spirit capabil de simțire și de cunoaștere prin simțuri, dar menținând conștiința de sine, libertatea și puterea mișcării sale prin mișcarea trupului și, prin aceasta, și puterea de a interveni în creație, întrucât are trupul participant la actele de cunoaștere și de mișcare ale spiritului. În trup se întâlnesc spiritul și lumea, spiritul care modelează trupul la nesfârșit pentru sesizarea lumii, după cum și reacția față de ea.

Potrivit concepției creștine, omul nu este numai trup material, căci ca atare nu ar reprezenta un factor de libertate creatoare față de natura creată. De asemenea, omul nu este nici doar o juxtapunere de spirit pur și de trup material. Un spirit pur juxtapus trupului ar menține spiritul nepărtaș sensibilității și pasiunilor prilejuite de conviețuirea cu trupul și ar menține trupul nepărtaș calității de subiect a spiritului și inapt de spiritualizarea sa și de rolul de organ al spiritualizării lumii¹⁵.

13. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, P.G. 91, col. 1324.

14. *Ibidem*, col. 1101.

15. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *op.cit.*, p. 399.

Sfinții Părinți, vorbind despre unirea tainică dintre suflet și trup, arată că inclusiv în efortul de cunoaștere directă a lui Dumnezeu, mintea, ca parte superioară înțelegătoare a lumii, nu este separată de trup și de lume, ci se resimte de faptul vieții în trup și de toată experiența din lume¹⁶, o cunoaștere directă, printr-o lume devenită transparentă. Astfel, Sfântul Grigorie Palama arată: „*Nu ni s-a spus că trupurile noastre sunt templul Duhului Sfânt care locuiește în noi (I Corinteni 6, 19)? De ce a așezat Dumnezeu la început mintea în trup? Noi socotim că este un rău ca mintea să fie în cugetări rele, dar nu este un rău să fie în trup, pentru că nici trupul nu este rău*“¹⁷.

Sfinții Părinți îi atribuie omului, înainte de cădere, starea de nestricăciune, de nemurire și strălucire în lumina harului dumnezeiesc. Întărindu-se spiritual, omul se menținea în starea de sănătate trupească și sufletească și avea să dobândească atât incoruptibilitatea cât și nemurirea, neasimilate încă deplin persoanei sale. Prin păcat, oamenii au fost readuși la moartea care, în același timp, era și nu era proprie naturii lor. Adam nu era nici muritor în chip necesar, natura sa era bogată în posibilități, maleabilă, putea fi constant hrănită de har și transformată de el până la a putea depăși riscurile îmbătrânirii, bolii și morții. Posibilitățile morții existau, dar pentru a fi făcute imposibile¹⁸.

Sfântul Atanasie cel Mare arată: „*Oamenii, întorcându-se de la realitățile eterne și, la sfatul diavolului, îndreptându-se spre lucrurile coruptibile, au devenit responsabili de coruperea lor și de moarte... Ei erau de o natură coruptibilă, dar, prin harul participării la Cuvântul, ar fi putut scăpa de condiția naturii lor, dacă ar fi rămas buni. De fapt, din pricina Cuvântului care le era prezent, chiar corupția după natură nu s-ar fi apropiat de ei*“¹⁹. „*Prin natură, omul este muritor, pentru că a ieșit din nimic. Dacă ar fi păstrat, prin contemplare, asemănarea cu Cel ce este, ar fi redus corupția cea după natură și ar fi rămas incoruptibil*“²⁰.

16. *Ibidem*, p. 400.

17. Sf. Grigorie Palama, *Cuvânt despre isihastă, al doilea din cele dintâi*, Ed. Hristou, vol. I, p. 397, apud pr. prof. dr. D. Stăniloae, *op.cit.*, p.401.

18. Vladimir Lossky, *Theologie Dogmatique*, în „*Messenger de l'Exarchat du Patriarcat russe en Europe Occidentale*“, 1964, p. 232.

19. Sf. Atanasie cel Mare, *Despre întruparea Cuvântului*, în „*Sources Chretiennes*“, nr. 199, p. 279-281.

20. *Ibidem*, p. 279.

După căderea în păcat și pierderea harului Sfântului Duh, patimile devin cauza principală care declanșează bolile sufletului și ale trupului, atât de intim legate. Patimile sunt forme ale egoismului, ale închiderii omului în sine, ale reducerii sale mai mult sau mai puțin la trup. Ele reprezintă un dezechilibru al raportului între trup și suflet, o pierdere a sănătății persoanei în întregul ei, Sfinții Părinți arătând că trupul îi este dat omului ca un „rob“, pe care trebuie să-l conducă „legat“. Aceasta arată că este inferior sufletului, și, ca atare, depinde în mai mare măsură de sufletul omului, decât sufletul de trupul lui. Căutarea plăcerilor trupului mărește egoismul în suflet, slăbind sufletul în ceea ce este propriu lui: tinderea spre Dumnezeu, deschiderea spre lumina spirituală. Patimile intensifică sensibilitatea exclusivă și oarbă a sufletului, acoperă realitatea luminoasă a spiritului și împiedică vederea lui adevărată în om. Atât prin căutarea exagerată a plăcerilor, cât și prin frica exagerată de dureri (care duce la acte de lașitate spirituală), omul dă dovadă că a îngăduit trupului orbit să aibă locul principal în preocuparea lui. Când omul devine aproape exclusiv obiect purtat de patimi, își pierde calitatea de ființă reflexivă. Trupul nu mai este robul omului, ci al celor din afară, omul devine aproape numai trup. Aceasta duce spre o întunecare a conștiinței de sine, spre o însingurare, însoțită de dispariția oricărui sens al existenței, dar și de o tristețe, o disperare greu de vindecat²¹.

Boala, bătrânețea, moartea, i-au venit omului ca ceva contrar firii. El simte aceasta prin faptul că nu se poate împăca niciodată cu ele, că reprezintă pentru el o problemă principală și permanentă. De aceea, chiar firea îi spune că nu poate fi răpus de o moarte totală, pentru că în el rămâne mereu o sete de cunoaștere și de comunicare.

Oamenii, ieșind din legătura harului cu Cuvântul ipostatic, și în general cu Dumnezeu cel în Treime, ca Izvor al vieții, au murit sufletește, dar aceasta le-a adus și moartea trupului. Căci numai un suflet plin de viață, pe care o primește din comunicarea cu Dumnezeu Cel personal, poate da și materiei trupului puterea de a se opune procesului de corupere; numai o astfel de viață poate da sufletului lucrător în trup putere să țină materia lui ferită de acest proces²².

21. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Chipul nemuritor...*, p. 91.

22. *Ibidem*, p. 11.

Potrivit concepției ortodoxe, căderea omului în păcat nu a însemnat însă desființarea completă a chipului lui Dumnezeu în el, nu a fost o cădere abisală. Omul, rămânând cu suflet, a rămas și cu un oarecare har al lui Dumnezeu, sau într-o anumită aspirație spre El²³, deci într-o relație cu Creatorul care este și Proniator și nu lasă lumea și omul în părăsire, chiar după cădere. Mai mult, Dumnezeu îl trimite în lume pe Fiul Său la plinirea vremii (Galateni 4, 4), ca Răscumpărător, dar și ca Mântuitor. Este important de subliniat faptul că mântuirea în și prin Hristos nu înseamnă doar salvarea omului din robia păcatului și a morții, ci și vindecarea lui, mai întâi prin vindecarea firii omenești îmbolnăvită de păcat, pe care Mântuitorul Hristos și-a asumat-o. De altfel, cuvântul „*sotiria*“ (gr.) – mântuire nu înseamnă doar eliberare, ci și vindecare²⁴, iar Mântuitorul se revelează atât ca Răscumpărător, cât și ca doctor (Matei 8, 16-17; 9,12; Marcu 2,17; Luca 4, 18, 23). Însuși numele Iisus înseamnă „*Yahve mântuiește*“ (Matei 1, 21; Fapte 4, 12), adică „*vindecă*“, iar pilda Samarineanului milostiv este o însemnată reprezentare a lui Hristos ca doctor²⁵.

Sfântul Atanasie cel Mare spune: „*Dar căzând omul prin neascultare în corupere și moarte, aceasta a făcut iubirea de oameni a Cuvântului să vină la noi și să se arate Domnul între oameni. Pentru că noi am fost cauza întrupării Lui și pentru a noastră mântuire S-a lăsat mișcat de iubirea de oameni, ca să se sălășluiască în trup omenesc și să se arate în el*”²⁶ (Despre întruparea Cuvântului, cap. V).

Cuvântul lui Dumnezeu ne eliberează de moartea trupului nu învingând-o fizic, El Însuși rămânând în afara ei, sau chiar însușindu-și-o, ci învingând-o întâi în sufletul omenesc, pe care l-a luat odată cu trupul. Aceasta a dat sufletului omenesc al lui Hristos puterea de a învinge coruperea (stricăciunea) trupului și prin aceasta moartea, prin înviere dinăuntru. Hristos se arată astfel lumii ca Doctor, iar mântuirea pe care El o aduce este vindecarea omului căzut. Această vindecare a firii umane este săvârșită treptat și din interior, începând cu Întruparea Logosului. De altfel, unirea dintre Logos și trupul omenesc se explică prin faptul că trupul a fost creat ca mediu

23. Idem, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol.1, p. 409.

24. Jean-Claude Larchet, *Terapeutica bolilor spirituale*, Ed. Sofia, București, 2011, p. 8.

25. *Ibidem*, p. 9.

26. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Chipul nemuritor...*, p. 23.

prielnic de manifestare a divinului. Dacă unirea Logosului cu trupul a fost reală și deplină, atunci trupul a fost transformat progresiv în vederea vindecării – mântuirii și nu doar atât, ci mai ales în vederea îndumnezeirii lui. Astfel, în Hristos, trupul a fost sfințit prin unirea cu Duhul: „*Întrucât era trupul Cuvântului care locuia în el și era unit cu el, dumnezeiescul trup al lui Hristos S-a îmbogățit cu sfințenie, căci era un templu al Celui care sfințea, de asemenea, și întreaga făptură zidită*”²⁷. El și-a format trupul din materia trupului omenesc, iar firea umană pe care a asumat-o era aceea a oamenilor, așa încât, asumând ceea ce era omenesc în sine, cuprindea, aduna sau recapitula toți oamenii, fiindcă El era Logosul.

Participarea Fiului lui Dumnezeu la suferința umană și la lupta împotriva afectelor firești și neprihănite²⁸ legate de trupul omenesc a fost calea aleasă de El pentru a le suporta, și suportându-le, să vindece și să întărească umanul. El a sfințit toate afectele firești și neprihănite din om, pentru că prin răbdare și efort le-a transformat din prilejuri de păcătuire în mijloace de întărire a capacității de apărare a omului împotriva degradării. Astfel, „*Hristos a transfigurat propriul trup pentru a face din acesta, prin Duhul Sfânt, mijloc de iradiere și transformare a omului și a creației... Esența creștinismului este taina materiei transfigurate în Hristos*”²⁹.

Mântuitorul Hristos, refăcând drumul pe care Adam cel vechi ar fi trebuit să-l parcurgă, a recâștigat pentru noi harul Sfântului Duh, darul vindecător care putea reface echilibrul sufletesc și trupesc în om – deci starea de sănătate – și l-a dăruit Bisericii, începând cu Cincizecimea, prin Sfintele Taine. De altfel, însăși sfințirea trupului în Hristos constituie un temei al Sfintelor Taine, fiindcă a avut sens ca Hristos să-Și sfințească Trupul numai dacă ne poate comunica, până la sfârșitul veacurilor, și actual, sfințenia Sa. În Sfintele Taine Îl întâlnim pe Hristos ca Persoană și ne unim cu El, dar pe cale sacramentală, în Duhul Sfânt, care este Duhul Lui³⁰.

27. Sf. Chiril al Alexandriei, *Zece cărți împotriva lui Iulian Apostatul* (VIII), trad. de dr. Constantin Daniel, Ed. Anastasia, București, 2000, p. 446.

28. Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, trad. de pr. prof. dr. D. Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2001, p. 167.

29. Pr. prof. Dumitru Popescu, *Știința în contextul teologiei apusene și al celei răsăritene*, în vol. „Știință și teologie”, București, 2001, p. 24.

30. Pr. prof. Dumitru Radu, *Caracterul ecleziologic al Sfintelor Taine și problema comuniunii*, în „Ortodoxia”, XXX (1978), nr.1-2. p. 41.

Redobândirea sănătății originare devine posibilă pentru credincioși în momentul primirii Tainei Sfântului Botez, care reprezintă actul restaurării chipului lui Dumnezeu în om dinainte de căderea în păcat, eliberarea de păcat și de moarte spirituală, având loc moartea și învierea noastră împreună cu Hristos. Renașterea ontologică, efect al Botezului, nu este altceva decât revenirea la starea de sănătate originară pe care o avea omul înaintea căderii în păcat. În continuare, de-a lungul vieții, creștinul este asistat permanent de Hristos, care coboară în celelalte Sfintele Taine în Biserică, pe firul energiilor necreate, al harului Sfântului Duh. Așadar, harul vindecării sufletești și trupești este darul lui Hristos pentru cei care, prin credință și fapte bune, își apropiază roadele mântuirii obiective, ale vindecării firii umane în persoana lui Hristos. Mântuirea subiectivă, personală, prin har, credință și fapte ale iubirii creștine, înseamnă șansa tămăduirii fiecăruia în sens propriu, la nivel personal.

Se poate pune întrebarea de ce coruperea materiei trupului, boala și moartea persistă totuși după primirea harului divin în Taina Botezului? Părintele Dumitru Stăniloae formulează trei argumente pentru a explica această realitate:

1. După căderea în păcat, prin deteriorarea treptată a firii umane, spiritul a rămas într-o slăbiciune care nu-i mai permite să revină la stăpânirea dintru început asupra materiei trupului, deși unii asceți ajung departe, în stăpânirea ei.

2. Materia a căpătat o rigiditate care nu mai poate fi biruită de spirit, ca să o facă elastică față de acțiunea lui și ușor de adus, prin înviere, la transparența deplină.

Aceste două cauze au fost biruite de Hristos, căci în El trupul a fost luat de ipostasul dumnezeiesc.

3. Coruperea și moartea au rămas ca lege generală a trupurilor omenești, pentru a-i permite celui botezat să înainteze și prin eforturile sale într-o creștere spirituală, care sa-l facă apt pentru învierea întru fericire, la sfârșitul chipului actual al creației³¹.

Existând așadar o oarecare inerție a căderii în materialitate și după botez, creștinul are permanent nevoie de asistența lui Hristos, prin harul Duhului Sfânt, în Sfintele Taine. Între acestea, Sfânta Taină rânduită în

31. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Chipul nemuritor...*, p. 82.

mod special pentru vindecarea trupului este Taina Sfântului Maslu. În ea se împărtășește credinciosului în chip nevăzut harul tămăduirii sau ușurarea durerii trupești și deopotrivă al întăririi sufletești și al iertării de păcatele rămase după mărturisire, prin ungerea cu untdelemn sfințit, însoțită de rugăciunile preoților³². Harul vindecării în această Sfântă Taină are deci în vedere persoana în întregul ei, trup și suflet, căci, precum am arătat în prima parte a expunerii, acestea nu pot fi despărțite. Astfel, prin cele șapte rugăciuni diferite, care ocupă un loc esențial în cadrul slujbei Sfântului Maslu, preoții slujitori îl roagă pe Dumnezeu să-i dăruiască celui bolnav vindecarea trupească și ușurarea suferințelor, dar mai ales iertarea păcatelor, întărirea sufletească, mântuirea și sfințirea, înnoirea întregii sale ființe și a vieții în Hristos. Toate aceste rugăciuni pun mângâierea sufletească alături de cea trupească și, fără a o pune mai prejos pe cea din urmă, toate o arată ca fundamentală și mai importantă pe cea dintâi. Întreaga slujbă are, de altfel, un caracter penitențial, care se explică prin faptul că această Taină a Bisericii are drept scop nu numai vindecarea bolilor trupești, ci și a bolilor sufletești și iertarea păcatelor, potrivit dublei semnificații a verbului „sozein”³³, folosit de Sfântul Iacov: „Și rugăciunea credinței va mântui / vindeca pe cel bolnav și-l va ridica pe el Domnul, iar de va fi făcut păcate, se vor ierta lui” (Iacov 5, 15).

De altfel, privită prin prisma apartenenței sale ecleziale și prin efectele ei, Taina Maslului apare ca o taină complementară a Tainei Spovedaniei, așa cum Taina Mirungerii este, într-un anume fel, complementară Botezului³⁴.

Taina Sfântului Maslu nu este însă numai o taină a armonizării și unirii sufletului cu trupul în persoana unică, în rugăciunea de vindecare prin harul Duhului Sfânt, ci și o taină a vindecării prin comuniune; o taină care ne ajută să redescoperim nu doar calitatea de membri ai Bisericii, ci și pe cea de membre, mădulare ale Trupului lui Hristos, Biserica. Se redeșteaptă în creștinii participanți la săvârșirea acestei Taine conștiința că în Biserică suntem mădulare unii altora, și dacă un mădular suferă, atunci întreg trupul suferă. Prin această Taină, comuniunea cu preoții slujitori și cu alți

32. Idem, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 3, p. 211.

33. Jean-Claude Larchet, *op.cit.*, p. 274.

34. Pr. prof. D. Radu, *Sfintele Taine în viața Bisericii*, în „Studii teologice”, seria a II-a, an XXXIII, nr. 3-4, martie-aprilie 1981, p. 192.

semeni ne ajută să intrăm de fapt în comuniune cu Hristos, Capul Bisericii. Tocmai de aceea, Taina Sfântului Maslu se săvârșește, de obicei, cu participarea mai multor credincioși, care se roagă concomitent cu preoții. Din comuniunea cu semenii care manifestă compasiune și se roagă împreună pentru cel bolnav, acesta din urmă capătă o mai mare putere de refacere trupească și sufletească. După cum arată teologul Homiakov, „*nimeni nu se mântuiește singur, ci se mântuiește prin rugăciunile Bisericii, ale Sfinților, ale Maicii Domnului*“³⁵.

Prin Taina Sfântului Maslu, Biserica îi ajută deci pe credincioși să se comporte ca mădulare ale Trupului lui Hristos și în situația de bolnavi. Din Hristos cel răstignit, primitorii Tainei iau puterea de a-și purta și ei crucea suferințelor lor trupești cu răbdarea susținută de bucuria Învierii lui Hristos, care îi va învia pe ei. Aceste virtuți: răbdarea și nădejdea, mobilizează faptele trupului care, ajutate de harul dumnezeiesc, pot să aducă sănătatea sau, dacă voia lui Dumnezeu este alta, îi dau bolnavului liniște și împăcare în fața obștescului său sfârșit³⁶. Cel mai important efect al Tainei Sfântului Maslu este, am putea spune, restaurarea comuniunii celui bolnav cu Dumnezeu, prin har³⁷, în Biserica: „*Ajutându-ne si voi cu rugăciunea voastră pentru noi, așa încât darul acesta făcut nouă, prin rugăciunea multora, să fie prilej de mulțumire, adusă de către mulți, pentru noi*“ (II Corinteni 1, 11).

Primitorul Tainei Sfântului Maslu nu culege însă toate roadele darului Sfântului Duh decât dacă se deschide cu toată ființa sa harului care îi este dăruit prin Sfântul Duh, dacă își îndreaptă toate puterile și viața sa spre Dumnezeu. Astfel, pe lângă condițiile obiective ale tămăduirii și îndumnezeirii noastre, care sunt Sfintele Taine, trebuie să existe condițiile subiective, care sunt libera noastră participare personală, împreună-lucrarea de bunăvoie cu harul primit. În toate Sfintele Taine, inclusiv în Taina Sfântului Maslu, Dumnezeu revarsă harul Său în chip deplin asupra omului; iar omul trebuie să-l păstreze și să-l facă al său, să-l asimileze, să-l facă să rodească în el, deschizându-i-se în întregime, lăsându-se pătruns și transformat de har, supunându-i-se și punându-și ființa și existența în acord cu el.

35. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *op.cit.*, p. 216.

36. Pr. prof. D. Radu, *op.cit.*, p. 192.

37. Pr. prof. dr. Constantin Galeriu, *Sfintele Taine în Biserica Ortodoxă*, în „Îndrumător bisericesc“, Buzău, 1982, p.145.